

Haar verborgen oorlogsverleden kan niet
langer geheim blijven

HET SCHUILHUIS

RACHEL VAN CHARANTE

XANDER

ROMAN

RACHEL VAN CHARANTE

HET SCHUILHUIS

Uitgegeven door Xander Uitgevers
www.xanderuitgevers.nl

Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: © Trevillion
Auteursfoto: Bonnita Postma
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2021 Rachel van Charante en
Xander Uitgevers BV, Haarlem

Eerste druk 2021

ISBN 978 94 0161 401 6 | NUR 301

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*

Arnhem, september 1944

Over de vloer krielen pissebedden. Ik trek mijn benen op de brits en sla mijn armen eromheen.

Ik ben niet voorzichtig genoeg geweest, en daarom zit ik hier, in dit naar schimmel stinkende betonnen hol. Een martelfabriek. De gedachte aan wat komen gaat is even onwerkelijk als beangstigend. Troostend wieg ik mezelf heen en weer, terwijl paniek door mijn maagstreek golft. Ik slik en proef de bittere smaak van gal in mijn mond.

Het geluid komt van ver weg. Ik spits mijn oren. Voetstappen, begeleid door een vrolijk gefloten deuntje. De klanken galmen door het betonnen gangenstelsel en worden afgebroken voor mijn cel.

Ik krimp ineen.

De celdeur zwaait open.

Zijn plompe gestalte vult de deuropening. Twee priemende kraalogen boren zich in de mijne, zijn mondhoeken opgekruld in een sinistere grijns.

In drie stappen is hij bij me. Zijn hand sluit zich als een ijzeren greep om mijn nek.

Ik heb de kracht niet meer om me te verzetten.

Victoria

1

Zondag 6 oktober 2019

Ik heb altijd geweigerd om oud te zijn. Nog maandelijks verf ik mijn haar kastanjebruin en om mezelf scherp te houden los ik elke dag een raadsel op uit mijn puzzelboekje – een dagelijks potje hersengymnastiek is onontbeerlijk op mijn leeftijd, evenals beweging. Maar de laatste tijd is mijn lijf de strijd tegen de ouderdom aan het verliezen. Ik ben moe. Doodmoe.

Normaal gesproken begin ik de dag met een warme douche, maar daar heb ik vanochtend de energie niet voor. Op mijn pantoffels schuifel ik naar de trap. Het zijn dertien treden naar beneden – dertien enorme hobbels, voor een drieënnegentigjarige die nachtenlang nauwelijks geslapen heeft. Mijn blik glijdt naar de traplift. Bij wijze van uitzondering overweeg ik deze vanochtend te gebruiken. Als ik van de trap kukel en mijn botten breek, loop ik het risico te worden weggestopt in een bejaardenhuis. Ik heb het dikwijls bij anderen van mijn leeftijd zien gebeuren. Ze komen terecht in zo'n belegen verzorgingstehuis, waar het naar urine ruikt omdat het verplegend personeel te druk is om bewoners te douchen of zelfs maar hun billen te wassen. Ter compensatie krijgt men 's middags een gortdroog mariakaakje bij de koffie en wordt er een vrolijke cd van Corry Konings opgezet. Ik hecht te veel aan mijn vrijheid om de laatste jaren van mijn leven zo te slijten.

Ik schuifel mijn billen op de stoel van de traplift en klem mijn rimpelige handen om de armleuningen. Met een zoemend geluid komt het ding tot leven.

Beneden pak ik de krant uit de brievenbus en strompel ik naar de keuken, voor een kop verse gemberthee en een geroosterde boterham met vijgenjam. Met mijn ontbijt en de krant plof ik op de fauteuil in de erker met zicht op de tuin. Onder de magnolia ligt een tapijt van roodbruin herfstblad. De hemel kleurt loodgrijs en het waait stevig.

Ik gaap. Mijn lichaam vraagt om slaap, maar als ik daar op dit tijdstip van de dag al aan toegeef, dan blijf ik uit mijn ritme. Ik blader door het huis-aan-huiskrantje. Plotseling valt mijn blik op een advertentie in de rubriek 'Gevonden voorwerpen'. De vinder van een oud tabaksdoosje, met daarin twee zwart-witfoto's, doet een oproep aan de rechtmatige eigenaar.

Mijn ogen schieten naar de tweede foto bij de advertentie, waarop de twee ouderwetse zwart-witkiekjes worden afgebeeld. Drie gezichten kijken terug. Ik knijp met mijn ogen en verschuif de bril op mijn neus, om er zeker van te zijn dat mijn antieke geest geen loopje met me neemt. Onwillekeurig schiet mijn hand naar mijn mond. Onder mijn borst begint mijn hart in een stevig tempo te bonken. Ik voel nattigheid op mijn wangen, op mijn lippen, en besef dan dat het mijn eigen tranen zijn. En ergens, onder het pantser dat me moet beschermen tegen de demonen uit mijn verleden, realiseer ik me dat ik altijd heb geweten dat mijn verleden me vroeg of laat zou inhalen.

Iris

2

Een dag eerder – zaterdag 5 oktober 2019

Een felle namiddagzon schijnt uitbundig over het strak gemanicuurde gazon van de begraafplaats. Rijen grafstenen in allerlei soorten en maten. De meeste graven keurig aangeharkt, van elkaar gescheiden door hoge beukenhagen en ligusterheggen, afgewisseld met rododendrons en taxushagen.

‘Wat mag het voor u zijn?’ De stem van de verkoper van de bloemenstal klinkt al net zo sereen als deze plek oogt, alsof de man erop geselecteerd is.

‘Een bos zonnebloemen graag.’ Ik neem de bloemen in ontvangst en loop dan naar de plattegrond. Ik moet me even oriënteren om erachter te komen waar ik precies zijn moet.

Een ogenblik later kniel ik neer bij de juiste grafsteen. Mijn ogen glijden over de tekst.

Johan Hendrik Koster. Geliefde echtgenoot, vader, broer.

8 mei 1958 – 5 oktober 2005

Vandaag is mijn vaders sterfdag. De herinnering aan hem vervaagt. Hoe zijn stem klonk, hoe hij rook. Minder hard als de herinneringen vervaagt zelfs het verdriet. Het slijt naar een aanvaardbaar niveau. Ken-

nelijk is het cliché waar, dat tijd alle wonden heelt. Het enige wat aanwezig blijft, is het schuldgevoel dat onder mijn borst jengelt. Meestal sluimerend op de achtergrond, soms dringend op de voorgrond.

Ik veeg herfstbladeren van het graf, krab wat mos weg en zet de zonnebloemen in een vaas. Dan maak ik een foto van het graf en stuur een whatsapp naar mijn moeder, met de tekst *Geregeld, grafrechten zijn verlengd* en een duimpje erachter. Mijn moeder stelde voor het graf te laten ruimen. Hoewel ik hier zelden kom, kon ik dat niet over mijn hart verkrijgen.

Nog geen minuut later appt ze een spraakbericht terug. ‘Echt zonde. Grafrechten kosten een vermogen. Maar goed, je bent achtentwintig, dit soort dingen bepaal je uiteindelijk zelf. Als je maar weet dat je het zelf onderhoudt. Ik ga daar niet meer staan harken, want dat is een crime met die rug van mij. Je vader heeft ons in de st-’

Ik klik het bericht weg. Ik ken het riedeltje dat volgt. Veertien jaar na zijn overlijden voelt mijn moeder zich nog steeds door mijn vader in de steek gelaten. Ze ziet zijn zelfmoord als een teken van zwakte, als het ultieme bewijs dat hij onvoldoende van ons hield. Een diepgevoert gevoel waar niemand, zeker ik niet, haar van af kan brengen.

Ik werp een blik op mijn horloge en concludeer dat ik moet gaan; over anderhalf uur moet ik in het Gelderse Lochem zijn, waar mijn vriendin Claire tegenwoordig woont. Ik veer op en loop terug naar mijn auto. Even later rij ik Amsterdam uit, de snelweg op.

In groep 3 van de basisschool kwam Claire bij me in de klas te zitten. Het was de platonische variant van liefde op het eerste gezicht, sindsdien zijn we onafscheidelijk. Ook nu we honderddertig kilometer bij elkaar vandaan wonen zien we elkaar nog maandelijks en spreken we elkaar minstens driemaal per week. Best bijzonder, aangezien onze levens tegenwoordig niet méér van elkaar zouden kunnen verschillen. Claire is inmiddels getrouwd met Jan-Pieter en sinds drie jaar moeder van dochter Cato, terwijl ik al weer een jaar single ben. Los van een sporadische Tinderdate gebeurt er weinig in mijn liefdesleven.

De witgepleisterde villa van Claire en Jan-Pieter van Walraven is met weelderig groen omgeven en voorzien van een romantisch rieten dak, strak gelakte erkers en hoge raampartijen. Elke keer als ik voor dit imposante huis sta, ben ik me bewust van het contrast met mijn eigen appartement in de Amsterdamse Baarsjes. Mijn appartement past wel dertig keer in dit huis, heeft een gemeenschappelijke hal die naar urine stinkt en een keuken die van ouderdom uit elkaar valt.

Over de lengte van de oprijlaan staat een lange rij peperdure, glimmende auto's geparkeerd. Ik vind ruimte en pers mijn MINI Cooper ertussen, die nodig toe is aan een wasbeurt en er opvallend bij afsteekt. Niet alleen omdat mijn auto smerig is, ook omdat-ie gedeukt en bekrast is. Vorig weekend had ik piketdienst en werd ik opgeroepen om naar een wijk te gaan waar een dag ervoor een steekpartij had plaatsgevonden. De buurtbewoners waren not amused met de aanwezigheid van een journalist in hun straat en voor ik besepte wat er gebeurde, stond een van hen – een kale man met een getatoeëerd gezicht – mijn autodeur te bekrassen. Ik liep op hem af, waarna hij me hardhandig in mijn auto duwde. Nog voor ik weg kon rijden werd mijn auto door andere buurtbewoners bekogeld met stenen. In afwachting van mijn redactiechef, die beloofd heeft de schadeafhandeling op zich te nemen, rij ik al een week in een gehavende auto rond. Dit incident is er een van de vele die zich in mijn werk voordoen. Ik heb nooit overwogen daarom ander werk te gaan doen, al kan ik niet ontkennen dat ik me af en toe onveilig voel.

Uit mijn weekendtas vis ik een paar zwarte, halfhoge laarsjes en ik verwissel mijn sneakers voor hoge hakken. Dan pak ik het verjaardagscadeau voor Jan-Pieter van de passagiersstoel en stap uit. In de verte klinkt muziek. Op mijn hakken baan ik me een weg door het witte grind naar de hoge voordeur, die al openstaat, en loop door het huis naar de tuin.

De achtertuin van Claire en Jan-Pieter beslaat de grootte van een voetbalveld, maar toch doet het geheel knus aan. Her en der zijn statafels geplaatst met spierwitte tafellakens en zwarte waxinelicht-

jes, afgewisseld met heaters. Lampionnen en flakkerende kandelaars verspreiden een warmgele gloed in de avondschemering. Het hele plaatje kan zo op Pinterest; over elk detail is nagedacht. Naast het zwembad is een podium geplaatst waarop straks een zanger of een band gaat optreden.

Het is al druk. Tussen de gasten door lopen obers met dienbladen met daarop champagne, borrelhapjes en schalen met ijssplinters en oesters.

Claire en Jan-Pieter van Walraven staan in het midden van de tuin en nemen felicitaties in ontvangst. Claire draagt een zwart jurkje dat hoogstwaarschijnlijk een vermogen gekost heeft en Jan-Pieter is gehuld in een beige chino, onder een bruingeruit colbert. Om zijn hals zit een soort satijnen sjaaltje, dat hem het elan van een kasteelheer geeft.

Ik grinnik, al voel ik me lichtelijk underdressed, in mijn groene jurkje en laarsjes van Zara. Ik loop naar ze toe.

‘Iris! *Ma chérie!*’ roept hij. Hij spreidt zijn armen en kust me op mijn wangen.

‘Van harte gefeliciteerd met je verjaardag, veertiger.’

‘Welja, wrijf het erin.’

Ik overhandig hem een fles whisky. Op de uitnodiging verzocht Jan-Pieter zijn gasten om bij wijze van cadeau een bedrag over te maken naar een goed doel naar keuze. Los daarvan, wilde ik niet met lege handen aankomen. Aan de tafel met cadeaus te zien die achter hem staat ben ik niet de enige. ‘Om je verdriet mee weg te drinken.’

Claire haakt haar arm in de mijne. ‘Superleuk dat je er bent. Je blijft slapen, toch?’

‘Ja, graag.’

‘Gezellig, dan kan er ook wel een borrel in.’ Ze pakt een glas champagne van het dienblad van een passerende ober en geeft het aan mij. ‘Proost, op je vader.’ Ze tikt haar glas tegen het mijne. ‘Ik blijf het vervelend vinden dat Piets verjaardagsfeest precies samenvalt met de sterfdag van je vader,’ zegt ze verontschuldigend.

Ik maak een wegwerpgebaar. ‘Welnee, dat geeft niks. En ik weiger om mezelf op zo’n dag op te sluiten in huis, hoor.’

‘Claire, *darling!*’ Naast ons doemt een dame op met een arm vol rinkelende armbanden en een opvallend strak, rimpelloos gezicht. Alleen haar hals verraadde haar middelbare leeftijd. ‘Van harte gefeliciteerd met je mannetje, schat.’

Terwijl Claire felicitaties in ontvangst neemt kijk ik de tuin rond, op zoek naar bekende gezichten. Ondanks het feit dat Claire en ik al bevriend zijn sinds de basisschool, delen we geen gezamenlijke vriendinnen meer. Na het vwo gingen we samenwonen in het appartement waar ik nog steeds woon, maar koos ik voor de studie journalistiek en Claire voor bouwkunde. Daardoor ontwikkelden onze sociale levens zich vooral los van elkaar.

De ober houdt ons een schaal met oesters voor.

Claire en de dame met het gladde gezicht nemen er een.

Ik bedank, al was het maar omdat ik nog nooit een oester gegeten heb.

Vanuit mijn ooghoeken zie ik hoe Claire de oester wegslurpt. Ik blijf me verbazen over hoe haar leven is veranderd sinds ze met Jan-Pieter is. Toch lijkt ze zich door zijn wereld van exclusiviteit te bewegen alsof ze nooit anders gedaan heeft.

Jan-Pieter komt op me af met een man in zijn kielzog, en kijkt me samenzweerderig aan. ‘*Chérie*. Ik wilde je even voorstellen aan Govert. Hij is een oud vriendje van Nyenrode en sinds kort ook een collega van me. Govert, Iris.’

Ik kijk Govert aan, die net als Jan-Pieter (en het gros van de mannen op dit feest) een achterovergekamd kapsel heeft. Hij draagt loafers en bretels en heeft een rode trui over zijn schouders gedrapeerd. ‘Dag juffrouw. Hoe maakt u het?’ Ondanks zijn oubollige groet kan hij niet ouder zijn dan een jaar of vijfendertig.

Ik weet niet of het zijn vormelijke oudemannentaal is die me de kriebels geeft, of de enorme rode puist op het puntje van zijn neus, die hij vanochtend kennelijk over het hoofd heeft gezien.

Hij schraapt zijn keel. ‘Vergeef me, ik ben ietwat verstrooid door uw schoonheid. Laat ik me fatsoenlijk aan u voorstellen. Mijn naam is Govert van Mobach tot Blanckesteyn.’

‘Iris Koster.’ Ik steek hem mijn hand toe.

Hij pakt mijn hand en drukt er een handkus op.

Ik vraag me oprecht af of ik in de maling genomen word.

‘Vertel eens, Iris – mag ik Iris zeggen?’

‘Ja, want zo heet ik.’

‘Iris. Wat doe je in het dagelijks leven?’ Govert vist een doosje sigaren uit zijn binnenzak en houdt hem Jan-Pieter voor.

‘Ik ben journalist,’ antwoord ik. ‘Ik werk als verslaggever bij *de Amstelbode*, de regionale krant van Noord-Holland.’

‘Aha, een razende reporter.’ Govert knipoogt en steekt een sigaar op. ‘Zelf ben lid van de raad van bestuur van de LFS-bank. Naast een collega van Jan-Pieter ben ik een zakenrelatie van Claire. Ik heb namelijk weleens een binnenhuisarchitect nodig voor een vastgoedprojectje, want naast mijn werk investeer ik ook in vastgoed. Ik koop wat, ik verkoop wat, ik verhuur wat. Meestal in Nederland, soms in Londen of Dubai,’ vervolgt Govert. Hij zegt het achteloos.

Govert kakelt door. Over zijn nieuwste project in Amsterdam, dat hij in zijn vrije tijd vaak op de golfbaan te vinden is en dat hij een appartementje op Mikonos heeft waar hij regelmatig naartoe vliegt om ‘even van het goede leven te proeven’.

Ik neem een slok champagne en hoor het aan. Het valt me op dat Govert op één vlak een treffende gelijkenis met mijn moeder vertoont. Hij is van het type dat eindeloos doorratelt, zonder zich ook maar een seconde af te vragen of zijn gesprekspartner nog iets te vertellen heeft. Af en toe produceer ik een hummend geluid, wat aanleiding geeft tot een nieuwe spraakwaterval. Ik vraag me af wat er zou gebeuren als je Govert en mijn moeder met elkaar in één ruimte zou zetten. Het lijkt me een interessant sociaal experiment.

Vanuit mijn ooghoeken zie ik dat de dame met de rinkelende arm-

banden zich uit de voeten maakt. Ik vang Claires blik en kijk haar hulpzoekend aan.

Ze schraapt luidruchtig haar keel. ‘Dat was de buurvrouw. Iris, wat ik je nog wilde vragen...’ begint ze.

Govert staakt zijn monoloog en trekt een verbaasd gezicht. Kennelijk is hij het niet gewend onderbroken te worden.

‘Heb je nog een reactie gehad op je advertentie? Over dat tabaksdoosje met die foto’s erin?’

‘Nee, nog niets.’

Govert kijkt vragend van Claire naar mij. ‘Tabaksdoosje? Foto’s?’

‘Een paar weken geleden heb ik een oud buikkastje gekocht bij een antiquair, hier in Lochem. Toen ik het thuis wilde opknappen ontdekte ik dat de onderste lade een dubbele bodem heeft. Daarin zat een oud tabaksdoosje met twee foto’s. Op de achterkant van een van de foto’s staat “Father and Mother, August 1940”. Ik probeer te achterhalen van wie ze zijn.’

‘Aha, zo vind je nog eens wat,’ roept Jan-Pieter. ‘Nou, mensen, ad fundum. Op een vermakelijke avond.’ Jan-Pieter steekt zijn glas in de lucht.

Victoria

3

Ik schrik op uit mijn gedachten door het doordringende gerinkel van de huistelefoon. Ik kan me er niet toe zetten om op te nemen. Door een waas van tranen staar ik naar de advertentie. Beelden dringen zich aan me op. Geuren. Herinneringen die na vijfenzeventig jaar nog veel te scherp op mijn netvlies staan. Ik zie hem voor me, met zijn ravenzwarte haar en zijn priemende blik. Een ijskoude hui-vering trekt langs mijn rug. Ik knipper met mijn ogen en haal diep adem, in een poging de herinneringen te verdrijven.

*

Vrijdag 26 mei 1944

‘Er is weer geen vlees vandaag, Henri,’ verzuchtte mijn moeder. Met beheerste bewegingen schepte ze twee gekookte aardappelen op mijn bord. ‘Rundvlees kost nu vijfendertig gulden per pond. Zelfs een simpele speklap is een luxeproduct geworden. Waar halen we dat geld nog vandaan?’

Ik zat met mijn ouders in de salon, waar we vaker dineerden als we geen gasten hadden. De smaakvol ingerichte ruimte – met de hoge ramen, de zachtroze gordijnen, de twee rieten fauteuils bij het raam,

de piano, eigenlijk onze hele villa – maskeerde de financiële misère die al langer gaande was.

‘Het is een kwestie van tijd, Thérèse. Binnenkort vind ik weer werk,’ zei mijn vader op een toon alsof hij er zelf in geloofde. ‘Misschien geen directeurspositie meer, maar hoofd van een boekhoudafdeling moet haalbaar zijn, met mijn achtergrond.’

‘Ik moet het nog zien.’ Mijn moeder prikte vreugdeloos een spruitje aan haar vork.

Al weken wachtte ik op het juiste moment om mijn plannen bij mijn moeder ter sprake te brengen. Dat moment leek zich maar niet aan te dienen.

Ik schraapte mijn keel. ‘Ik wil graag iets met jullie overleggen. Nu ik mijn hbs-diploma op zak heb, wil ik natuurlijk graag studeren. Ik wil meer met mijn modeontwerpen gaan doen. Ik heb mijn schetsen opgestuurd naar een docent van de Modevakschool in Amsterdam, en zij zegt dat mijn ontwerpen potentie hebben. Dat ik talent heb en dat het zonde is om daar niets mee te doen.’

‘Wat goed, lieverd,’ riep mijn vader uit. ‘Dat je talent hebt weten we al, maar het is prettig om het bevestigd te krijgen door een professional.’

Ik wierp een schuine blik op mijn moeder en observeerde scherp haar reactie.

‘Voorlopig is elke onderwijsinstelling nog gesloten,’ antwoordde ze, op een toon waaruit bleek ze het daarbij wilde laten.

‘Ja natuurlijk, dat weet ik. Maar ooit komt het openbare leven weer op gang. De docente raadde me een vooraanstaande privéschool in Parijs aan. Ik begrijp dat dat te duur wordt, maar als ik me nu alvast op de Modevakschool in Amsterdam inschrijf, dan kan ik beginnen zodra de school weer opengaat.’

‘Je weet hoe ik erover denk. Studeren is leuk, als het geld er is, maar zeker niet noodzakelijk. Denk aan jouw toekomst als vrouw.’

Ik onderdrukte de neiging om met mijn ogen te rollen. Het was mijn moeders standaardriedeltje; als het aan haar lag, wijdde ik mijn

leven aan het opvoeden van kinderen en het verzorgen en behagen van mijn man. Die man moest rijk zijn – bij voorkeur ‘oud geld’, welopgevoed en afkomstig uit een goed milieu. Zoals het hoorde.

‘Ik ben pas achttien. Voor trouwen en kinderen is er nog alle tijd. En bovendien: zodra ik geld ga verdienen kan ik jullie natuurlijk ook financieel ondersteunen.’ Dat was een argument waar weinig tegen in te brengen was, leek me.

Mijn moeder depte haar mond met een servet en zweeg.

Ik keek mijn vader aan.

‘Tja, lieverd. Inschrijven is vrijblijvend, neem ik aan?’

‘Ja. Er hoeft pas betaald te worden als de opleiding van start gaat.’

Mijn vader keek vragend mijn moeder aan. ‘Wat zeg jij ervan, Thérèse? We zien onze dochter nou eenmaal graag gelukkig.’

Ze zuchtte. ‘We moeten het verloop van de oorlog eerst maar eens afwachten. Zolang het oorlog is kunnen we niets. Daarna zullen we wel weer verder zien, dunkt me.’

Een sprankje hoop flitste door me heen. Het was in ieder geval niet meteen een ‘nee’. ‘Dank jullie wel.’ Ik schoof mijn stoel naar achteren en drukte een kus op mijn vaders wang. ‘Ik ga me opfrissen. Ik heb over een uurtje met Trudy afgesproken.’

Een uur later stond ik met mijn beste vriendin Trudy aan de bar van de soos, een van de weinige plekken waar de oorlog even niet leek te bestaan. Al een paar jaar was dit de plek waar Trudy en ik elke vrijdagavond kwamen om te dansen – al waren we vooral druk met het beoordelen van jongens, vanaf onze vaste positie aan de bar.

‘Zie je hem daar, met die rode spencer en die bril?’ Trudy maakte een weinig subtiele hoofdknik naar een slungelige jongen die in zijn eentje naast de dansvloer stond en houtherig meebewoog op de muziek. Ik kende hem vaag van de hbs; ik wist dat hij Ernst heette en zijn naam eer aandeed. ‘Ernst woont bij me in de straat en hij vertelde me laatst een gruwelijk verhaal.’ Trudy huiverde. ‘Hij zei dat Joden die worden opgepakt en afgevoerd naar werkkampen, daar helemaal niet

tewerk worden gesteld. Ze moeten naar een soort doucheruimte, alleen komt er dan geen water uit de douchekop, maar gas. Ze worden massaal vermoord. Denk je dat dat ook met Sarah is gebeurd?

Tot begin vorig jaar vormden Trudy en ik een hecht clubje met Sarah Polak, die ik net als Trudy al sinds de basisschool kende. Totdat Sarah plotseling weg was, samen met de rest van het gezin. Hun voordeur was dichtgetimmerd en zij en haar Joodse familie leken van het ene op het andere moment van de aardbodem verdwenen. Sindsdien ging er geen dag voorbij waarop ik niet aan Sarah dacht, haar grote, donkere ogen voor me zag en haar schaterende lach hoorde.

Resoluut duwde ik het beeld dat zich aan me opdrong van me af. ‘Welnee, dat zijn indianenverhalen. Zoiets gruwelijks bestaat toch gewoon niet? Ik denk dat ze ondergedoken zijn.’ Ik nipte aan het troebele water in mijn glas, dat door moest gaan voor limonade en dat nu nog slechter smaakte. Het was het enige wat er vanwege de oorlog nog te krijgen was, naast met water aangelengd surrogaatbier.

Trudy schakelde over op het volgende onderwerp. ‘Nu moet je je niet meteen omdraaien, maar Robert Elschot van Lambooij kijkt naar je.’ Ze giechelde. ‘Marieke Meulenkamp staat tegen hem te praten, maar ondertussen is hij alleen maar naar jou aan het staren.’

‘Arme Marieke,’ zei ik droogjes.

‘Helemaal niet, die meid is een kreng. Vroeger in de klas pestte ze iedereen die niet tegen haar opgewassen was, vooral Ernst had het te verduren, en nog steeds is het een onaardige, verwaande griet. Mijn hemel, Robert loopt op ons af!’

Nog voordat ik kon reageren hoorde ik Roberts stem naast mijn oor. ‘Dag schoonheid.’ Robert Elschot van Lambooij was drie jaar ouder dan ik en zoon van een steenrijke graaf, die naast achthonderd hectare grond ook een bank bezat. Zijn ouders waren goede kennissen van de mijne. Hoewel we als kind nog weleens met elkaar gespeeld hadden, gingen we de laatste jaren niet meer mee als onze ouders bij elkaar op bezoek gingen. Mede door het leeftijdsverschil en een andere vriendenkring hadden we nauwelijks nog contact.

Robert richtte zich tot Trudy. ‘Jouw naam is Trudy, toch?’

Ze bloosde licht en knikte.

‘Trudy. Mag ik Victoria even van je lenen?’ Zonder haar reactie af te wachten wenkte hij de bardame en liet een nieuwe surrogaatlimonade voor Trudy aanrukken, die het glas tevreden in ontvangst nam. Toen hield hij mij zijn hand voor en glimlachte er charismatisch bij. ‘Dansen? Ik beloof je dat ik niet op je tenen ga staan.’

Voor ik kon reageren nam Trudy het glas uit mijn handen. Ze maakte een hoofdknik richting de dansvloer, waar een uptempo nummer van The Ramblers werd ingezet.

Hij leidde me over de dansvloer. Vergeleken met de andere jongens, die als houten klazen met hun ledematen stonden te zwiepen, bewoog hij zich soepel en ritmisch.

Ik wierp een schuine blik op Trudy, die inmiddels met Ernst stond te praten.

‘Loesje’ van The Ramblers ging over in een langzamer nummer.

‘Mag ik?’ Hij legde zijn hand op mijn onderrug en trok me dicht naar zich toe, terwijl hij me onafgebroken aankeek met zijn donkere, hypnotiserende ogen.

Ik voelde de jaloerse blikken van andere meisjes in mijn rug branden.

‘Je ziet er adembenemend uit, in die jurk.’

‘Dank je,’ antwoordde ik, al vermoedde ik dat hij dat tegen elk meisje zei.

Na het vijfde nummer brak Robert de dans af. Hij troonde me mee naar de bar en bestelde – zoals beloofd – een nieuw drankje voor ons. Hij wierp een blik op zijn horloge. ‘Mijn excuses. Ik moet helaas gaan. Ik heb nog andere afspraken, vanavond.’ Hij haalde een hand door zijn donkere haar en zette zijn hoed op. ‘Het was me een waar genoegen. Mag ik je volgende week vrijdag ophalen voor een avondje uit?’

‘Vrijdag gaat niet lukken,’ antwoordde ik. ‘Dit is onze vaste soosavond.’

Trudy gaf me een por in mijn zij.

Robert keek me geamuseerd aan. ‘Ik pik je volgende week vrijdag om zeven uur op. Ik kijk ernaar uit, schoonheid.’ Hij plantte een kus op mijn wang en verdween in de deinende menigte, richting de uitgang.

‘Nou ja, zeg...’ Enigszins overdonderd keek ik hem na.

“Vrijdagavond is onze vaste soosavond”,’ praatte Trudy me na toen Robert uit het zicht verdwenen was. ‘Ben je nou helemaal? Als ik Thijs niet had, dan wist ik het wel. Zaterdag wil ik elk detail horen.’